

UMÍTE ROZEZNAT VAROVNÉ SIGNÁLY?

Kurzy řešení amokové situace vybírejte s rozmyslem

Navzdory ubíhajícím dnům se nad školami stále vznáší memento prosincové střelby na pražské Filozofické fakultě. Nejen nad školami vysokými, ale také nad těmi, které patří do školství regionálního. Otázka zajištění bezpečí žáků i učitelů a dalších pracovníků školství je kladena rovněž v souvislosti s podmínkami, které na to školy mají, i se zhoršující se dětskou psychikou, s možnostmi i s dostatečností nastavených pravidel a podmínkami pro jejich plnění.

Zájem o preventivní programy ze strany všech typů škol po útoku na Filozofické fakultě UK logicky výrazně vzrostl, prezident Asociace bezpečná škola (ABŠ) Libor Sladký konstatuje, že je v posledních týdnech enormní. „Problémem ale je, kdo tyto preventivní programy poskytuje. S nárůstem zájmu se vyrojily soukromé společnosti, které se dřív touto oblastí nezabývaly, nemají zkušenosti, co školy potřebují, ale cítí v tom peníze a oslovují školy svou nabídkou. Není to nová situace, podobný růst nabídek se objevil v době, kdy byly před časem vypsané programy na hodnocení ohroženosti škol,“ poznamenává.

Problém podle něho je, že preventivní programy týkající se zajištění bezpečnosti ve škole může poskytovat kdokoliv, neexistuje systém akreditací, které by garantovaly kvalifikační předpoklady, znalosti, dovednosti, odbornost. Neexistuje legislativa, která by určovala, kdo může v otázce bezpečnosti tzv. měkkých cílů, mezi které školy patří, poskytovat vzdělávání. Škola si tedy může teoreticky vybrat kohokoliv, kdo do školy přijde a prohlásí, že se bezpečností měkkých cílů zabývá. „Jenže není bezpečnost jako bezpečnost, není měkký cíl jako měkký cíl, škola má svá specifika. Když budete mít problémy se srdcem, najdete kardiologa, nepůjdete k zubaři, i když jsou oba lékaři,“ glosuje prezident ABŠ.

L. Sladký poznamenává, že se ABŠ snažila o zavedení akreditace pro poskytovatele vzdělávání o bezpečnosti ve školách, a lituje toho, že se to nepodařilo prosadit. „Některé společnosti ale tvrdí, že je jejich program akreditovaný ministerstvem školství. Dovolím si ale poznamenat, že taková akreditace neříká nic o profesionalitě poskytovatele v daném oboru. Jistě, museli splnit legislativní náležitosti, jejich akreditace ale nic neříká o kvalitě poskytované služby. Program se stal pouze součástí

dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků. Zásadní problém totiž je, že na ministerstvu školství není člověk, který by této oblasti rozuměl. Pro zajišťování bezpečnosti měkkých cílů, tedy v tomto případě škol, by bylo potřeba zavést akreditaci ministerstvem vnitra, jež disponuje řadou odborníků, kteří se obrannou měkkých cílů zabývají,“ tvrdí prezident ABŠ.

Přede dvěma lety si v rozhovoru pro UN L. Sladký posteskl, že se asociaci nedaří najít s ministerstvem školství společnou řeč. „Bohužel se od té doby nic nezměnilo. Je dobře, že snad začala na koncepci ochrany měkkých cílů spolupracovat s ministerstvem vnitra – odborem vnitřní bezpečnosti, počkejme si na výsledek této spolupráce. Problém vidím v roztržitosti a rivalitě mezi místy, která by měla na řešení těchto problémů spolupracovat,“ konstatuje.

Podle čeho se řídit

ABŠ připravila Manuál bezpečné školy, který je volně k dispozici na jejich webových

stránkách. „Je to recenzovaná publikace, ve které školy najdou návod, jak by měly řešit svoji bezpečnost,“ konstatuje L. Sladký. V úvodu k publikaci se říká, že „Manuál předkládá v ucelené a komplexní podobě čtenářům a uživatelům tři základní oblasti poznatků:

- předpisovou základnu pro řízení bezpečnosti na školách a ve školských zařízeních,
- relevantní a prakticky využitelné poznatky z oblasti prevence a řešení krizových či mimořádných událostí (např. útoků) na školách a ve školských zařízeních,
- návody a doporučení pro implementaci normy ČSN 73 4400 sledující předcházení incidentům a mimořádným událostem ve školách a ve školských zařízeních.“

Školy by podle prezidenta ABŠ měly technickou českou státní normu 73 4400 z roku 2016 (Prevence kriminality – řízení bezpečnosti při plánování, realizaci a užívání škol a školských zařízení do praxe) znát. L. Sladký poznamenává, že v současné době je připravena evropská norma, která s touto českou normou koresponduje a po svém schválení by v podstatě měla tuto normu nahradit. Evropská norma je podle něho obecnější, protože musí reflektovat situace v různých státech Evropy. Říká, že by bylo možná dobré, kdyby byla doplněna ještě dokumentem, přílohou reagující na podmínky a situaci konkrétního státu. Je přitom nutné zvažovat, jaká pravidla jsou potřebná právě pro školní prostředí.

Shutterstock

monitory kamer neustále sledovány a vyhodnocovány, školy v naprosté většině nemají kapacitu.

Druhým pilířem pak je příprava pracovníků škol na to, jak se chovat při mimořádné události. Jeho součástí jsou jednak nácviky modelů chování podle dnes už známého systému Uteč – Skryj se – Bojuj (tedy USB), jednak nastavení systému rychlého a spolehlivého sdělení všem, že se něco děje. „To je jedna z klíčových otázek, které policie při těchto nácvicích ve škole klade. Konečně, tento proces se ukázal jako problematicky zajištěný i při střelbě na Filozofické fakultě UK v Praze v prosinci loňského roku. Proto vybavení škol technikou pro systém varování, která tuto informační funkci zajistí, je klíčovým úkolem pro podporu tohoto druhého pilíře. Ideální je prostě jedním stiskem tlačítka na mobilu informovat všechny, že se něco děje,“ vysvětluje L. Sladký.

Upozorňuje ale, že zase není tak jednoduché spolehnout se pouze na mobily, v některých školách mají i učitelé zakázáno používat je při vyučování, někdy je zvyklý mít ho vypnutý a kontroluje ho jen občas... „Většinu lidí napadne školní rozhlas, ale i tam je řada překážek, v mnoha školách už toto zařízení neexistuje, a pokud ho mají instalovaný, není mu lecky dostatečně rozumět a nedosahuje do všech školních prostor, kde se mohou zdržovat lidé (kabinety, toalety atd.). Evakuační rozhlas musí být nejen všude slyšitelný, ale i srozumitelný,“ zdůrazňuje.

Kurz sebeobraný problém neřeší

„Řada škol má pocit, že nainstaluje nějakou techniku a problém zabezpečení je vyřešen. Podporují je v tom i některé firmy, které si touto instalací vydělávají slušné peníze. Otázka ale je, jakou techniku školám nabízejí a jestli ji instalují s pochopením problému,“ upozorňuje na rizika takového postupu.

Dalším trendem je podle něho nyní cvičit tzv. amokové situace. I tyto nabídky se vyrojily po útoku na filozofické fakultě jako houby po dešti. „Skoro mě děsí, že se stává, že škola na takovou nabídku kývne a pozve do školy někoho, kdo učí sebeobranu. To je ale začátek od špatného konce. Je třeba si uvědomit, že v metodice USB je na prvním místě útek, na druhém úkryt (schovej se) a boj je až nejzazší variantou řešení, když už nic jiného nezbyvá. Navíc i když učitel projde jednodenním nebo i týdenním školením nebo kurzem sebeobran, je naivní se domnívat, že v případě krizové situace bude schopen tento nácvik použít. To by musel mít sebeobranu a techniky boje hluboko zažit, zautomatizované. To prostě za den ani za týden nelze reálně zvládnout,“ zdůrazňuje L. Sladký.

Školy by podle něho měly začít od analýzy konkrétní situace, konkrétních podmínek. ►

Po útoku ve Žďáru nad Sázavou z konce roku 2014, kdy šestadvacetiletá schizofrenička z Ostravska zaútočila na studenty Střední školy obchodní a služeb a jeden z žáků po útoku nožem zemřel, připravilo v roce 2015 Ministerstvo školství. „Problematickou zajištění minimálního standardu bezpečnosti je třeba vnímat v těchto rovinách:

- Prevenci předcházet mimořádným událostem (technická opatření, poučení zaměstnanců a žáků, nácvik řešení mimořádných událostí dle specifických podmínek škol, přehled o cizích osobách v objektu, spolupráce se složkami Integrovaného záchranného systému...).
- Účinně a efektivně reagovat na mimořádnou událost, která nastala, a snažit se o omezení škod na životech a zdraví zaměstnanců i žáků.
- Vyhodnotit mimořádnou událost a přijmout opatření, aby se nemohla opakovat ze stejných příčin i v budoucnu,“ vysvětluje MŠMT v již skoro devět let staré metodice a jednotlivá doporučení pak dále rozpracovává.

Potřeba novelizace metodik a manuálů

To jsou dokumenty, o které se tedy mohou školy opřít s tím, že podle L. Sladkého jak technická norma, tak školský metodický Minimální standard bezpečnosti už nutně potřebují modernizaci a novelizaci. „Od vzniku obou dokumentů už uplynula dost dlouhá doba, zejména rozvoj techniky, kterou je možné použít při kontrole objektů a osob v nich, je už dneska někde jinde. Do hry vstoupila umělá inteligence. Jistě, na trhu budou pořád na jedné straně velmi jednoduché, pro školy finančně dostupné, ale příliš nepomáhající systémy, a na straně druhé sofistikovanější systémy s generativní umělou inteligencí se schopností analyzovat konkrétní situace a upozornit v reálném čase na možná rizika, které ale budou pro většinu škol ekonomicky

nedostupné. Navíc je nutné si uvědomit, že ani technická norma, ani školská metodika nejsou závaznými dokumenty, jde jen o doporučení,“ upozorňuje.

O bezpečnosti ve škole mluví i školský zákon, který v paragrafu 29 odst. 2 říká, že „školy a školská zařízení zajišťují bezpečnost a ochranu zdraví dětí, žáků a studentů při vzdělávání a s ním přímo souvisejících činnostech a při poskytování školských služeb a poskytují žákům a studentům nezbytné informace k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví. Ministerstvo stanoví vyhláškou opatření k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví dětí, žáků a studentů při vzdělávání ve školách a školských zařízeních a při činnostech s ním souvisejících.“ V rozhovoru přede dvěma lety si prezident ABŠ postěžoval, že výklad k tomuto odstavci zákona schází. A nyní říká, že se od té doby nic nezměnilo.

Dva pilíře prevence

L. Sladký vysvětluje, že při stanovování způsobu zajištění školního objektu pracují se dvěma hlavními pilíři. Tím jedním je prevence, která snižuje riziko vzniku problému či nebezpečí. Druhým pak je způsob, jak se zachovat, když už k nebezpečí dojde. „Základním kamenem prvního pilíře jsou dobře nastavená režimová opatření,“ vysvětluje prezident ABŠ s tím, že ta vycházejí z bezpečnostní analýzy, z typu školy, ze stavebních dispozic, z místa, kde škola stojí atd. atd. „Na základě takového auditu je možné řešit, jak školu zabezpečit, jaké modely chování trénovat, jakou techniku použít, co se od ní očekává. Problém bývá, že se lecky nakoupí a nainstaluje nějaká technika a až pak se přemýšlí, jakou informaci jejím prostřednictvím získáváme a k čemu nám je dobrá,“ upozorňuje.

Samotná (obyčejná) kamerová technika podle něho bývá obvykle pouze prostředkem k zaznamenání událostí, nikoliv k prevenci rizik, protože na to, aby byly

► Měly by přemýšlet nad zajištěním objektu. Podle L. Sladkého není nic špatného na tom, když si objedná škola kurz zvládnání amokové situace, v takovém případě ale doporučuje spolupracovat s Policií ČR.

Riziko nárůstu agresivity

Podle předběžných výsledků ankety mezi zhruba 5000 školami, kterou ABŠ v současnosti vyhodnocuje, se za poslední dva roky situace v zabezpečení škol přece jen zlepšila. „Zejména v zabezpečení vstupu do budovy udělaly velký kus práce,“ chválí L. Sladký.

Naopak problémem je v případech, že škola není vybavena dohledovou službou nebo vrátnicí, doprovod návštěv po budově. Nechat samotnou návštěvu pohybovat se po škole představuje podle něho riziko. Ovšem personální zajištění vstupu do budovy a zmíněný doprovod naráží na opatření v aktuálním rozpočtu, která počítají se snížením finančních prostředků určených na nepedagogické zaměstnance školy a seškrtáváním těchto nepedagogických pozic. Zejména ráno při velkém provozu u vstupu do školy nebývá problém se do ní dostat.

„Není všechno skvělé. Dá se říci, že se po covidu zhoršila psychická pohoda žáků i učitelů, což s sebou nese nárůst agresivity mezi žáky. Je pro ně velice složité řešit krizové situace, v rámci seminářů častěji probíráme i způsoby řešení takových situací při kontaktu s rodiči,“ poznamenává L. Sladký. Učitelé by podle něho měli zvládat probírání tzv. toxických informací s rodiči, aby dokázali předejít rozvoji agrese, se kterou se jinak ve škole čas od času potkávají. Toxické informace charakterizuje jako velmi nepříjemné zprávy, které musí pedagog sdělit žákovi nebo jeho rodičům – vyloučení žáka ze střední školy, selhání a propadnutí žáka školy základní…

Psycholog do každé školy

Dalo by se očekávat, že v těchto situacích by měl pomoci některý odborník z okruhu tzv. podpůrných profesí, ve škole tedy výchovný poradce, metodik prevence. Problémem je, že tyto odborníci ne vždy dokážou včas rozlišit varovné signály, někdy je považují za „ještě normální“, někdy si uvědomí jejich abnormalitu, ale v návalu jiné práce se nedostanou k tomu, aby je začali řešit. Proto by bylo podle ABŠ potřebné, aby každá škola měla svého školního speciálního pedagoga nebo nejlépe školního psychologa. „Těch je stále velký nedostatek. Trend ministerstva školství vytvořit pro menší školy systém tzv. sdílených školních psychologů není pro řešení těchto problémů vhodný. K tomu je třeba, aby byl takový odborník k dispozici tady a teď, což sdílený psycholog nezajišťuje, při úvazku na dva dny v týdnu nemůže řešit úkoly, které na něm v těchto případech leží,“ říká L. Sladký. Poznamenává, že takový systém mohl snad fungovat, když se problémovi žáci objevovali ve školách výjimečně, když bylo nutné sledovat jedno dvě děti s patologickými projevy

chování, ale ne v současnosti, kdy se třicetiprocentní nárůst žáků s psychiatrickou zátěží odráží i v atmosféře ve škole.

Podle L. Sladkého je potřeba školit pedagogy v tom, aby si všímali varovných signálů a uměli s nimi pracovat. „Diagnostika varovných signálů je v oblasti prevence vzniku rizik velmi důležitá. V anketě, kterou jsme nedávno dělali, velká část škol uvedla, že jako varovný signál třeba vnímají verbální útok proti učitelu. Problém je v tom, že to už není pouze varovný signál, to je projev agrese. Vyplyvá z toho, že školy mají často posunutou hranici vnímání varovných signálů, že projevy jasné agrese zaměňují za varovný signál,“ vysvětluje prezident asociace. „Varovné signály nás upozorňují na blížící se nebezpečí, vyhocenou, mimořádnou událost. A nejde jen o signály těsně před událostí, ale naopak o signály, které se mohou objevovat o hodné dříve, než k inkriminované události dojde,“ píše se v publikaci Manuál bezpečné školy. L. Sladký vysvětluje, že v této souvislosti je vždy potřeba vnímat více faktorů. „Když se někdo zajímá o zbraně, neznamená to, že to musí být nebezpečný střelec. Pokud ale k tomu začne zbraně hromadit, cvičit se ve střelbě, vyhledává weby o útocích střelců, vyčleňuje se z kolektivu, zajímá se o násilné situace, pak je potřeba velmi zbystřit. Pak totiž skutečně může stačit nějaká toxická informace, která se stane pouštěním mechanismem pro projev agrese,“ popisuje možný obraz vzniku problému L. Sladký.

Při vyhodnocování varovných signálů je podle něho také nutné brát v úvahu věk dítěte. V případě problémů s žákem šesté sedmé třídy základní školy se přece jen dá ještě mluvit například prostřednictvím rodičů, je možné zkusit se dohodnout na společných strategiích. I když i v těchto

Ministerstvo školství odpovědělo na několik otázek, které UN v souvislosti se situací v zajištění bezpečnosti zejména v regionálním školství položily.

Počítá MŠMT s novelizací Minimálního standardu bezpečnosti, ev. připravuje novou metodiku zaměřenou na zajištění bezpečnosti ve školách (mateřských, základních i středních)? Pokud ano, kdy by měla být k dispozici a v čem bude nová?
MŠMT chystá aktualizaci Metodického doporučení k bezpečnosti dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních – Minimální standard bezpečnosti. Tento Minimální standard bezpečnosti je stále platný a mohou ho využít školy i školská zařízení při jednání se svými zřizovateli, a to s ohledem na nutná opatření vyplývající z jejich konkrétních potřeb, charakteru provozu a z místních podmínek. V únoru dále MŠMT plánuje k tématu bezpečnosti na základních a středních školách svolat pracovní setkání formou kulatého stolu za účasti zástupců příslušných rezortů, policie, hasičů, ale i dalších zainteresovaných

subjektů (ČMOS PŠ, ČMKOS, NPI, SÚIP) a odborníků z terénu.

Jakým způsobem na koncepci podpory škol z hlediska bezpečnosti spolupracujete s ministerstvem vnitra?

Mezi MŠMT a MV existuje dlouhodobá spolupráce, například prostřednictvím poradní sbor MV pro ochranu měkkých cílů, kde je MŠMT rovněž zastoupeno, nebo vypisování dotačních programů na bezpečnost ve školách. S MV je konzultována i zmíněná aktualizace Metodického doporučení k bezpečnosti dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních – Minimálního standardu bezpečnosti.

Jakým způsobem se na bezpečnosti ve školách podílejí zřizovatelé (kraje, obce...)?

Stanovení vlastních provozních podmínek v oblasti bezpečného prostředí ve školách

a při zajištění výchovně-vzdělávacího procesu je na straně vedení škol. Zajištění technických podmínek pro bezpečné školní prostředí je právě věcí zřizovatelů (obce, kraje; v případě VŠ je rozhodnutí na jednotlivých VŠ).

Počítá se s proškolením pracovníků škol zaměřeném na bezpečnost „měkkých cílů“?

Z pohledu bezpečnosti je důležitá prevence a předcházení rizik. Jejich nedílnou součástí je i proškolení zaměstnanců škol. MŠMT i MV dlouhodobě doporučuje a podporuje (teoretická i námětová) školení v oblasti měkkých cílů.

Chystá se vyčlenit MŠMT nějaké finance na lepší zabezpečení škol (ev. kolik a kdy), nebo bude tato oblast v kompetenci zřizovatele?

Prioritně jde o záležitost zřizovatelů. Pro

Shutterstock

dou by bylo, kdyby se o to starala osoba, která je v každodenním styku s žáky, která by se průběžně vzdělávala v oblasti zajišťování bezpečnosti ve škole, která by sledovala otázky bezpečnosti z mnoha hledisek (třeba i z hlediska požárního či BOZP), která by byla schopna analyzovat možná rizika nejen z hlediska například přístupu do školy, ale i rizika související s atmosférou, s wellbeingem, se vztahy.

Co se týká žáků a jejich průběžné přípravy na chování v rizikové situaci, podle L. Sladkého české školství selhává, protože neexistují dostatečně rozpracované metodiky respektující věková specifika žáků. „Pro základní školu scházejí například manuály, které by učily pedagogy, jak pracovat s žáky v situaci, kdy se společně musí zabarikádovat ve třídě a strávit tam s nimi i několik hodin, než přijde pomoc, než bude problém vyřešen. I nácvik systému USB se musí lišit podle věku žáků, které pedagogové chrání. Metodické manuály pro bezpečné chování v případě útoku by podle nás měly být školám k dispozici,“ říká prezident ABŠ s tím, že tyto metodiky by mělo vydávat ministerstvo vnitra. A nácviky řešení těchto situací by měly probíhat podobně jako nácviky v požární ochraně jednou ročně.

Podle ABŠ by se mělo uvažovat i o návratu branné výchovy s aktualizovaným apolitickým obsahem. Není ovšem jednotný názor na to, jestli by mělo jít o samostatný předmět, nebo o průřezové téma, nebo o projektové dny. „Česká republika patří stále mezi nejbezpečnější státy, nežijeme ale vytržení ze současné napjaté celosvětové situace. I škola by měla žáky připravovat na rizika, se kterými se mohou setkat,“ říká prezident Asociace bezpečná škola L. Sladký.

případech může pedagog narazit na nespolupracující rodinu. U žáků středních škol už takový postup často přináší podstatně slabší výsledky. „Právě v těchto případech je vhodné, aby měli učitelé možnost obrátit se na kolegy ze školních poradenských pracovišť, v případě větších výchovných problémů na OSPOD... A je pochopitelné, že jinak bude na přijatá opatření reagovat žák zmíněné šesté třídy a jinak středoškolák před závěrečnou zkouškou,“ poznamenává.

Upozorňuje také v souvislosti s varovnými signály na skutečnost, že naprostá většina útoků ve školách byla předem avizována na sociálních sítích. Problém je, že učitelé na sociální síť svých žáků nevidí. Jejich úkolem podle prezidenta ABŠ tedy je vychovávat žáky k tomu, že pokud si takové aktivity některého ze spolužáků například na sociálních sítích všimnou, měli by na to upozornit někoho z dospělých. Vysvět-

lovat jim, že to není žalování, udávání, bonzáctví, že je to projev zralosti a odpovědnosti. „Statistiky ze Spojených států amerických ukazují, že v případě útoku ve škole většinou někteří ze spolužáků tušili, nebo dokonce věděli, že se něco takového chystá. A že stačilo na to upozornit, aby ke katastrofě nedošlo,“ poznamenává L. Sladký.

Návrat branné výchovy?

Prezident ABŠ by se nebránil ani tomu, aby velké školy zaměstnávaly bezpečnostního specialistu, zvláště střední školy, jejichž součástí jsou například i ubytovací zařízení. „Tam by asi byl pracovně dostatečně vytížen, v menších školách by ale prostě neměl osm hodin denně co dělat,“ říká. Problém je ale podle ABŠ v tom, že v současnosti je odpovědnost za bezpečnost školy rozdělena mezi management školy na straně jedné a člověka odpovědného za technické zajištění na straně druhé. Výho-

oblast regionálního školství není v současnosti vypsán žádný specifický dotační program zaměřený na bezpečné školní prostředí (vypsány byly v minulosti). Pokud jde o tzv. ochranu měkkých cílů, už dnes se školy řídí Metodickým doporučením k bezpečnosti dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních – Minimálním standardem bezpečnosti, příp. i metodikami MV k ochraně měkkých cílů.

Kromě toho MŠMT upozorňuje, že bezpečnost ve školách je jedním z kritérií, která při svých inspekčních návštěvách pravidelně kontroluje Česká školní inspekce. Odkazují se ovšem na inspekční zprávu Bezpečnost ve školách z roku 2014, je otázka, nakolik jsou po deseti letech výstupy této zprávy relevantní k aktuální bezpečnostní situaci ve školách.

MŠMT také připomíná, že v souvislosti s tragédií, která se odehrála na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy v Praze, přichys-

talo MŠMT pro pedagogické pracovníky doporučení, jak s dětmi, žáky a studenty o takové situaci hovořit.

V doporučení se říká:

- Ujistěte své žáky, že jsou v bezpečí, a ujistěte je, že jste tady pro ně, že se na Vás mohou s každou svou otázkou obrátit, že jste připraveni bavit se o jejich emocích a pocitech. Je třeba žáky ubezpečit, že pocity smutku, nejistoty i strachu jsou naprosto pochopitelné a že jste připraveni jim pomoci se ve složitém světě zorientovat. Vnímejte jejich emoční stav, poslouchajte jejich slova, vnímejte případnou změnu v jejich chování.
- Nechte žáky o této tragické události mluvit, budou-li chtít, umožněte jim klást otázky, nechte zaznít jejich myšlenky.
- Reagujte pravdivě, samozřejmě formou přiměřenou jejich věku, snažte se bránit diskuzím o různých konspiračních teoriích a vhodné nebudou ani debaty o motivech pachatele.
- Současně poukažte na všechny dobré a pozitivní události, kterých jsme v naší

zemi pravidelně svědky, a ujistěte žáky o připravenosti, kvalitě a profesionalitě našich bezpečnostních složek, které významně přispívají k tomu, že Česká republika stále patří mezi nejbezpečnější země světa.

- Se staršími žáky lze samozřejmě diskutovat i o tom, zda a jak je možné podobným situacím zabránit, jaká očekávání je v tomto směru vhodné mít od jednotlivců i společnosti apod.
- Doporučte případně i rodičům, aby se svými dětmi omezili sledování médií a vyhýbali se různým expresivním záběrům či textům, a naopak aby s dětmi prováděli nejrůznější společné aktivity a snažili se o maximálně příjemně strávený společný čas, obzvláště v těchto dnech.
- Nezapomínejte ani sami na sebe. Ve veřejném prostoru je k dispozici řada nejrůznějších doporučení, metodik, infografik a návodů, s jejichž pomocí lze těžké situace zvládnout lépe a které můžete při svých intervencích využít. Zmínit lze např. velmi promyšlené a respektované materiály Centra Locika.